

Klimahandlingsplan for Aurskog-Høland kommune - 2021-2022

Basert på KLIMAKUR 2030 (kap. 12.7) og klimahandlingsplan 2018-2020

Satsingsområder	Hovedmål	Tiltak	Overordnet beskrivelse	Kilde	Eget tiltak i periode	Kommentar	Påvirkning	Finansiering	Ansvarlig sektor	Ansvarlig virksomhet	Frist	Oppfølging	Virkemidler	Tilskuddmuligh	Status per 31.12.21
5.1 Miljøledelse	Aurskog-Høland kommune skal ha et overordna ledesystem for driften i alle virksomheter, der miljøledelse er inkludert														
		5.1.1	Følg opp eget miljøstyringssystem, med spesiell fokus på områdene 1. anskaffelse, 2. avfall, 3. transport og 4. energi, i alle sektorer og virksomheter.	Eget	Samme	Følg opp retningslinjer beskrevet i klimahandlingsplan og som egne sjekklister/instruksjoner. Miljøstyringssystemet til Aurskog-Høland kommune beskrives i både Framskitt og Qm+, og klimaplanen med den til enhver tid gjeldende klimahandlingsplan (dette excel-arket) er overordnet. Hovedmål og delmål, klimabudsjett (klimatiltak) samt klimagassregnskap og rapportering på gjennomførte klimatiltak beskrives i Framskitt. Retningslinjer klimaarbeid beskrives her og i Qm+ (f.eks. egne instruksjoner og sjekklister for ledelsens gjennomgang, miljøansvarlige, innkjøp, transport, avfallshåndtering, energi, osv.). Avvikregistrering/-oppfølging av eget miljøstyringssystem gjøres også i Qm+, på lik linje med øvrige styringssystemer.	Stor	Drift	Alle	Alle	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse		
5.2 Planlegging	Aurskog-Høland kommune skal utvikle et lavutslippssamfunn gjennom god planlegging														
		5.2.1	Innarbeide resultatene fra prosjekt i regi av Viken fylkeskommune om hva kommunene skal og bør fastsette som bestemmelser i kommuneplanen, reguleringsplaner og utbyggingsavtaler.	Eget	Samme	Aurskog-Høland kommune har vært initiativtager til fylkeskommunalt prosjekt, og er deltager i prosjektgruppa. Prosjektet avsluttes i første halvdel av 2021. Arbeid i internt plannettverk.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Overordna plan, forvaltning	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse		
		5.2.2-1	Planlegge arealbruk slik at framtidig transportbehov reduseres.	Klimakur	Samme	Arealplanlegging med mål om å redusere transportbehovet i framtiden. Sees i sammenheng med kunnskapsgrunnlag for kommuneplanen.	Stor	Drift	Strategi og utvikling, Samfunnsfunksjoner og næring	Overordna plan, forvaltning	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Tilrettelegge		
		5.2.2-2	Planlegge arealbruk slik at framtidig transportbehov reduseres.	Klimakur	Utarbeide mobilitetsstrategi	Jfr. kommunens planstrategi, og med bakgrunn i kunnskapsgrunnlaget for kommunale planer. Det er flere kommuner som har utarbeidet gode mobilitetsstrategier, eksempelvis Lørenskog kommune som har laget egen plan med egen hjemmeside for framtidens mobilitet (www.planforgrønnmobilitet.no). Se tiltak 5.2.5 og 5.2.14.	Stor	Drift	Strategi og utvikling	Overordna plan, miljøvern	2022	Klimatiltak	Kompetanse	Ja	
		5.2.3	Styrke framkommelighet, trygghet og tilgjengelighet for gange, sykkel og kollektivtrafikk.	Klimakur	Kartlegge eksisterende gang- og sykkelveier, og utrede hvordan disse kan sammenkoples samt evt. behov for nye - i, rundt og mellom tettsteder og utfartsområder	Sees i sammenheng med mobilitetsstrategi og årlig sak om trafikkikkerhet, samt tidligere utredning om sammenhengende gang- og sykkelvei mellom Finstabu og Hennes ("gamle Tertittinna") (sak 20/08015). Dette tiltaket skaffer kunnskapsgrunnlag. Hvordan selve tilretteleggningen av et sammenhengende sykkel- og gangeveinett i kommunen kan realiseres i praksis, må vurderes sammen med både fylkeskommunale og statlige myndigheter, og tas beslutninger for med bakgrunn i denne rapporten og i sammenheng med bla. økonomiplanarbeidet for 2023.	Stor	Drift	Strategi og utvikling	Overordna plan	2022	Klimatiltak	Tilrettelegge	Ja	
		5.2.4	Tilrettelegge laeinfrastruktur for drosjer, næringsliv og private, gjennom etablering eller kommunalt tilskudd til etablering.	Klimakur	Kartlegge behov	Kommunalt miljøfond åpnet. En kartlegging er likevel hensiktsmessig. Spørsmål stilles i forbindelse med spørreundersøkelse om næringsstrategi.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Næring	2021	Klimatiltak	Tilrettelegge		
		5.2.5-1	Gjøre det enklere for innbyggere å reise klimavennlig: tilrettelegge for delebiler, mobilitetspunkt, kollektivtilbud, snarveier, gang og sykkelveier, sykkelparkering, prioritering for kollektivtrafikk, som eier og drifter.	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med kunnskapsgrunnlag for kommuneplanens samfunns- og arealdel.	Stor	Drift	Strategi og utvikling, Samfunnsfunksjoner og næring	Overordna plan, forvaltning	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Tilrettelegge		
		5.2.5-2	Gjøre det enklere for innbyggere å reise klimavennlig: tilrettelegge for delebiler, mobilitetspunkt, kollektivtilbud, snarveier, gang og sykkelveier, sykkelparkering, prioritering for kollektivtrafikk, som eier og drifter.	Klimakur	Utarbeide mobilitetsstrategi	Jfr. kommunens planstrategi. Se tiltak 5.2.2 og 5.2.14.	Stor	Drift	Strategi og utvikling	Overordna plan, miljøvern	2022	Klimatiltak	Kompetanse	Ja	
		5.2.6-1	Delta i bransjeavtalen for matsvinn og kartlegge eget matsvinn. Merk at utslippsreduksjonspotensialet i utredet tiltak ikke inkluderer matsvinn i offentlig sektor ettersom dette ikke er kartlagt i dag.	Klimakur	Melde inn	Se mer om denne bransjeavtalen her: https://www.matsvinn.no/bransje/aktuelt/bransjeavtale-om-matsvinn Målet med avtalen er å halvere matsvinnet i Norge innen 2030, i tråd med FN's bærekraftsmål.	Stor	Drift	Helse og livsmestring	Sentralkjølken/mottakskjøkken	2021	Klimatiltak	Kompetanse		
		5.2.6-2	Delta i bransjeavtalen for matsvinn og kartlegge eget matsvinn. Merk at utslippsreduksjonspotensialet i utredet tiltak ikke inkluderer matsvinn i offentlig sektor ettersom dette ikke er kartlagt i dag.	Klimakur	Kartlegge, systemendring	Se i sammenheng med klimatiltak 5.3.2.	Stor	Investering	Helse og livsmestring	Sentralkjølken/mottakskjøkken	2021	Klimatiltak	Tilrettelegge	Ja	
		5.2.7	Kartlegge potensial for biogassproduksjon og være pådriver for etablering av biogassanlegg, bruk av gassen og bioresten.	Klimakur	Samme	Kartlegging kan gjøres med mulig hjelp av KLIMASATS eller ordninger for landbruket.	Middels	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Landbruk	2022	Klimatiltak	Tilrettelegge	Ja	
		5.2.8-1	Innføre kildesortering, som forureningsmyndighet etter forureningsloven §30, annet og tredje ledd.	Klimakur	Samme	I samarbeid med Roof, og dette er kanskje allerede tilrettelagt for for privathusholdningene.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	KTD	2021	Klimatiltak	Pålegge		

	5.2.8-2	Innføre kildesortering, som forureningsmyndighet etter forureningsloven §30, annet og tredje ledd.	Klimakur	Kartlegge status og behov	I samarbeide med miljøvern. Det kan være statlige tilskuddsordninger for tilrettelegging for kildesortering i næringslokaler. Å kartlegge status og behov for hva som skal til for god kildesortering er derfor hensiktsmessig.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Næring	2022	Klimatiltak	Kompetanse	Ja	
	5.2.9	Kreve tilknytningsplikt til fjernvarme-/nærvarmeanlegg.	Klimakur	Samme	Dette skal vurderes fra sak til sak. Det skal også vurderes hvordan dette kan inkluderes som bestemmelser eller retningslinjer i kommuneplanens arealdel. Sees i sammenheng med tiltak 5.2.1 og resultater fra fylkeskommunalt planprosjekt.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Forvaltning	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
	5.2.10-1	Bevare og restaurere karbonrike arealer gjennom bevisst arealdisponering.	Klimakur	Samme	Fotosyntesen og de grønne plantene er helt essensiell/e i tilretteleggingen av kretsloppsamfunn/lavutslippssamfunn, og må tas vare på og såleilte økosystemer må restaureres. Perioden 2021-2030 er også FN's tiår for naturrestaurering. Karbonrike arealer skal bevares gjennom bevisst arealplanlegging og -disponering. Bruk av Miljødirektoratets beregningsverktøy for å se klimaeffekten av endret arealbruk er hensiktsmessig i saksbehandlingen. Se tiltak 5.2.21.	Stor	Drift	Strategi og utvikling, Samfunnsfunksjoner og næring	Overordna plan, forvaltning	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Tilrettelegge		
	5.2.10-2	Bevare og restaurere karbonrike arealer gjennom bevisst arealdisponering.	Klimakur	Utredde næringspolitiske forhold knytta til restaurering av Liermåsan og Bliksrudmåsan	Med bakgrunn i miljøfaglig utredning fra 2020 og juridisk utredning. Denne bør gjøres i siste halvdel av 2021.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Næring	2021	klimatiltak	Kompetanse		
	5.2.10-3	Bevare og restaurere karbonrike arealer gjennom bevisst arealdisponering.	Klimakur	Utredde juridiske forhold knytta til restaurering av Liermåsan og Bliksrudmåsan	Med bakgrunn i miljøfaglig utredning fra 2020. Denne tas sikte på å gjøres i første halvdel av 2021.	Stor	Drift	Strategi og utvikling	Miljøvern	2021	Klimatiltak	Kompetanse	Ja	
	5.2.10-4	Bevare og restaurere karbonrike arealer gjennom bevisst arealdisponering.	Klimakur	Initiere restaureringsprosess av Liermåsan og Bliksrudmåsan	Med bakgrunn i miljøfaglig utredning fra 2020, artskartlegging Vølermåsan og juridisk og næringspolitisk utredning fra 2021.	Stor	Drift	Strategi og utvikling	Miljøvern	2022	Klimatiltak	Tilrettelegge	Ja	
	5.2.11	Identifisere flaskehals for skognæringen hva angår transporteffektivitet på kommunale veier.	Eget	Samme	Videreføring fra handlingsplan 2018-2020	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Landbruk, KTD	2021	Klimatiltak	Kompetanse		
	5.2.12	Kartlegge og vurdere kommunale veier for oppgradering, med tanke på at veiene kan godkjennes for tømmervogntog med 24 meters lengde og 60 tonn totalvekt.	Eget	Samme	Videreføring fra handlingsplan 2018-2020	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Landbruk, KTD	2021	klimatiltak	Kompetanse		
	5.2.13	Utredde hvordan kommunalt avløpslam kan nyttes, jfr. eksempelvis til biogass.	Eget	Samme	Videreføring fra handlingsplan 2018-2020. Dette ble ikke gjort i forrige handlingsplanperiode.	Middels	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	KTD	2022	Klimatiltak	Kompetanse	Ja	
	5.2.14-1	Tilrettelegge for lading og energistasjoner (biogass, hydrogen, batterielektrisk) for å muliggjøre teknologiskifte.	Klimakur	Samme	På kommunens egne arealer og i samarbeid med private (grunneiere og næringsdrivende), behov for planarbeid eller ikke. Kan vurderes å legges som føring i kommuneplanen.	Stor	Drift	Strategi og utvikling, Samfunnsfunksjoner og næring	Næring, forvaltning, miljøvern	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede		
	5.2.14-2	Tilrettelegge for lading og energistasjoner (biogass, hydrogen, batterielektrisk) for å muliggjøre teknologiskifte.	Klimakur	Utarbeide mobilitetsstrategi	Se tiltak 5.2.2 og 5.2.5. I samarbeid med miljøvern.	Stor	Drift	Strategi og utvikling	Overordna plan, miljøvern	Løpende	Klimatiltak	Veilede		
	5.2.15	Begrense parkeringsplasser og stille krav om sykkelparkering, parkering for bildeling og lading for ebiler i arealplaner.	Klimakur	Samme	Dette er det kanskje blitt nasjonalt pålegg om nå?	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Forvaltning	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
	5.2.16	Kreve etablering av ladeinfrastruktur i nybygg av garasjer og parkeringsplasser i planbestemmelser.	Klimakur	Samme	Dette er det kanskje blitt nasjonalt pålegg om nå?	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Forvaltning	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
	5.2.17	Pådriver for nullutslippssvinger gjennom å bringe transportører og de som benytter transporttjenester, samt energileverandører sammen for å finne utslippsfrie løsninger på land.	Klimakur	Samme	Aktuelt å bruke møteplasser som Aurskog-Holand Utvikling, bondelag og skogelierlag, utbyggere, osv. Miljøvennlig næringsutvikling.	Stor	Drift	Strategi og utvikling, Samfunnsfunksjoner og næring	Miljøvern, næring	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede		
	5.2.18	Samarbeide med nettleier om tidlig koordinering av kapasitetsbehov i nettet for anleggsplasser, for eksempel Oslo kommune og Hafsund, eks Stavanger lading i trafostasjoner.	Klimakur	Samme	Videreføre godt samarbeid med Høland og Setskog elverk. Miljøvennlig næringsutvikling.	Stor	Drift	Strategi og utvikling, Samfunnsfunksjoner og næring	Miljøvern, næring	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Samarbeide	Ja	
	5.2.19	Tilby prøvekjøring av elsykkel og null- og lavutslippskjøretøy.	Klimakur	Samme	Videreføre bruken av tilbudet gitt via tidligere Klima Østfold, nå Klima Viken.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Kjøretøyadm.	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede		
	5.2.20	Koordinere og være pådriver for økt utnyttelse av matavfall, husdyrgjødsel og andre organiske ressurser i kommunen til biogass, både fra jordbruk og andre primærnæringer.	Klimakur	Samme	I samarbeid med ROAF og bondelag. Miljøvennlig næringsutvikling.	Stor	Drift	Strategi og utvikling, Samfunnsfunksjoner og næring	Miljøvern, næring	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Samarbeide	Ja	

5.3 Offentlige anskaffelser

	5.2.21	Bruk av beregningsverktøy for arealbruksendringer kan øke bevisstheten om klimaeffekt av endret arealbruk.	Klimakur	Samme	Det finnes mange - og det kommer flere - beregningsverktøy for arealbruksendringer på www.miljodirektorat.no. Bruk av disse i arealplanleggingen er bevisgjørende, både for kommuneadministrasjon og politikere. Se tiltak 5.2.10-1. Koples til diskusjon om arealnytrallitet.	Stor	Drift	Strategi og utvikling, Samfunnsfunksjoner og næring	Overordna plan, forvaltning	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse		
	5.2.22	Følge opp statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging og klimatilpassning, som sier: "Kommunene og fylkeskommunene skal i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser, der det også tas hensyn til effektiv ressursbruk for samfunnet. Dette bør inkludere tiltak mot avskoging, og eventuelt økt opptak av CO ₂ i skog og andre landarealer, og videre sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i tråd med disse retningslinjene."	Klimakur	Samme	Oppfølging av statlig planretningslinje sees i sammenheng med resultater fra fylkeskommunalt prosjekt om Pbl og planbestemmelser (Kommuneplan, reguleringsplan og utbyggingsavtaler). Se tiltak 5.2.1.	Stor	Drift	Strategi og utvikling, Samfunnsfunksjoner og næring	Overordna plan, forvaltning	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
	5.2.23	Stille krav om dokumentasjon som viser hvordan bygningen imøtekommer energi- og klimakrav hjemlet i den til en hver tid gjeldende TEK, i reguleringsplaner og utbyggingsavtaler.	Eget	Samme	Videreføring fra handlingsplan 2018-2020. Sees i sammenheng med resultatene fra fylkeskommunalt prosjekt om Pbl og planbestemmelser. Se tiltak 5.2.1 og 5.2.22.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Forvaltning	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
	5.2.24	Følge opp sjekkliste for miljøkrav i byggeprosjekter, nye bygg og større rehabiliteringer.	Eget	Samme	Sjekkliste for byggeprosjekter skulle vært laget i perioden 2018-2020. Denne lages i første halvdel av 2021. Tiltak som f.eks. bruk av tre i bærende konstruksjoner, bioenergi, solenergi, osv. tas inn i sjekklista, og disse tiltakene kan da tas ut her.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
	5.2.25	Etablere sykkelparkering på kommunens egne p-plasser.	Eget	Samme	Videreføring fra handlingsplan 2018-2020. Her skal det vurderes sykkelparkering i videste forstand, dvs. også innendørs samt sykkelvask og «reperasjonsmuligheter for ansatte. Å få flere til å ikke bruke egen privatbil, det være seg på fritida eller til og fra jobb, er et viktig tiltak for å få ned utslippene fra transport.	Middels	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Tilrettelegge	Ja	
	5.2.26	Tilrettelegge for minimum en (1) meters veikulder til sykling og gange på hver side av kommunal vei, der det er mulig, når den oppgraderes.	Eget	Samme	Følge opp vurderingen som er gjort i perioden 2018-2020	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	KTD	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Tilrettelegge		
	5.2.27	Fornybare bygningsmaterialer i bygg, solenergi (varme og elektrisitet), skogsbasert bioenergi (varme), lavkarbon betong, resirkulert stål og lavkarbon asfalt skal vurderes i alle reguleringsplaner.	Eget	Samme	Videreføring fra handlingsplan 2018-2020	Stor	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Forvaltning	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
	5.2.28	Være restriktiv med å bygge ned arealer med høyproduktiv skog.	Eget	Samme	Videreføring fra handlingsplan 2018-2020. Bruker man Miljødirektoratets beregningsverktøy for endret bruk av høyproduktiv skog, ser man verdien av å la denne naturtypen være i fred og fortsette å binde og lagre karbon.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Forvaltning	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
		Aurskog-Høland kommune skal være en framtidsretta og miljøvennlig forbruker												
	5.3.1-1	Økt bruk av miljøkrav og -kriterier i offentlige anskaffelser, spesielt ved anskaffelse av mat/drikke og bygg (rehabilitering og nybygging).	Klimakur	Samme	Kravet var formulert i Klimakur gjeldende for mat/drikke. Liknende tiltak var i handlingsplan 2018-2020 gjeldende generelt. Eget tidligere tiltak og Klimakur-tiltak er slått sammen, og videreføres som retningslinjer for klimaarbeidet. Hjelp å få fra Klima Viken (anskaffelsesprosjekt).	Stor	Drift	Alle	Alle	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse	Ja	
	5.3.1-2	Økt bruk av miljøkrav og -kriterier i offentlige anskaffelser, spesielt ved anskaffelse av mat/drikke og bygg (rehabilitering og nybygging).	Klimakur	Følge opp og revidere kommunalt innkjøpsreglement ved behov, spesielt sikre at aktuelle miljøtema er innarbeidet i tråd med gjeldende lovverk for offentlige anskaffelser og eget miljøstyringssystem	Videreføring av klimatiltak 2018-2020, noe omformulert. Kommuneplanen for Aurskog-Høland kommune sier at anskaffelsene skal være miljøvennlige og rettfærdige. Kommunalt innkjøpsreglement skal konkretisere hvordan kommunen gjør tilrettelegger for anbud og gjør avrop. Hjelp å få fra Klima Viken (anskaffelsesprosjekt).	Stor	Drift	Økonomi og organisasjon	Innkjøp	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse	Ja	
	5.3.1-3	Økt bruk av miljøkrav og -kriterier i offentlige anskaffelser, spesielt ved anskaffelse av mat/drikke og bygg (rehabilitering og nybygging).	Klimakur	Vurdere å utvikle sjekkliste/maler for ulike anbud. I anbud skal miljø og samfunnsansvar vektas reilt	Videreføring av klimatiltak 2018-2020, noe omformulert. Hjelp å få fra Klima Viken (anskaffelsesprosjekt). Samarbeid med aktuelle virksomheter/fagavdelinger.	Stor	Drift	Økonomi og organisasjon	Innkjøp	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse	Ja	
	5.3.1-4	Økt bruk av miljøkrav og -kriterier i offentlige anskaffelser, spesielt ved anskaffelse av mat/drikke og bygg (rehabilitering og nybygging).	Klimakur	Vurdere å tilrettelegge for innkjøp av kortreiste landbruksprodukter	Videreføring av klimatiltak 2018-2020, noe omformulert. Dette er et tiltak som også er foreslått i Klimakur 2030. Sees i sammenheng med spesielt maler for ulike anbud. Hjelp å få fra Klima Viken (anskaffelsesprosjekt).	Stor	Drift	Økonomi og organisasjon, Samfunnsfunksjoner og næring	Innkjøp, landbruk	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Tilrettelegge	Ja	
	5.3.1-5	Økt bruk av miljøkrav og -kriterier i offentlige anskaffelser, spesielt ved anskaffelse av mat/drikke og bygg (rehabilitering og nybygging).	Klimakur	Vurdere å stille krav om fossilfrie anleggsplasser, når kommunen selv bygger	Videreføring av klimatiltak 2018-2020. Hjelp å få fra Klima Viken (anskaffelsesprosjekt).	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge	Ja	
	5.3.2-1	Matsvinntiltak i egen drift og i innkjøpte tjenester, stille krav i innkjøp.	Klimakur	Samme	Å minimalisere matsvinnet skal ha fokus hele tiden, hver dag og gjennom dagen i driften. Både når innkjøp planlegges og gjøres, og når mat og drikke håndteres og serveres. Se i sammenheng med klimatiltak 5.2.6. Etter at kartlegging av matsvinn er gjort, jfr. klimatiltak 5.3.2-2, kan rutiner skjerpes og forbedres.	Stor	Drift	Helse og livsmestring, Økonomi og organisasjon	Sentralkjøkken/ mottakskjøkken, kantina	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse	Ja	
	5.3.2-2	Matsvinntiltak i egen drift og i innkjøpte tjenester, stille krav i innkjøp.	Klimakur	Kartlegge matsvinn sentralkjøkken	samarbeid med innkjøp. Se i sammenheng med klimatiltak 5.2.6.	Stor	Drift	Helse og livsmestring	Sentralkjøkken/ mottakskjøkken	2021	Klimatiltak	Kompetanse	Ja	
	5.3.2-3	Matsvinntiltak i egen drift og i innkjøpte tjenester, stille krav i innkjøp.	Klimakur	Gjennomføre systemendring for å redusere matsvinn	Med bakgrunn i kartlegging utført i 2021	Stor	Drift	Helse og livsmestring	Sentralkjøkken/ mottakskjøkken	2022	Klimatiltak	Pålegge		

5.3.4-1	Ta i bruk kriteriesett for matsvinn og krav til plantebaserte alternativer til animalsk protein, samt Digitaliseringsdirektoratet (tidligere Difl) sitt nye kriteriesett for klimasmart meny så snart dette er på plass.	Klimakur	Samme	I sammenheng med videreutvikling av maler for anbud, jfr. tiltak 1-5.3.14	Stor	Drift	Helse og livsmestring	Sentralkjøkken/ mottakskjøkken	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.4-2	Ta i bruk kriteriesett for matsvinn og krav til plantebaserte alternativer til animalsk protein, samt Digitaliseringsdirektoratet (tidligere Difl) sitt nye kriteriesett for klimasmart meny så snart dette er på plass.	Klimakur	Samme	For jobberiet som kommunen kjøper kantinetjenester av, som for vårt eget sentralkjøkken. Se klimatiltak 5.3.4-1.	Stor	Drift	Økonomi og organisasjon	Kantine	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.5	Samarbeide med frivillige organisasjoner om innsamling, gjenbruk og reparasjon av klær.	Klimakur	Samme	Samordne med og /prosjekt Kommune 3.0	Middels	Drift	Kultur og medvirkning	Frivilligsentralen	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Samarbeide		
5.3.6	Anskaffe nullutslippskjøretøy til egen bruk.	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med utvikling av maler for anbud, jfr. klimatiltak 5.3.1-3. Sees i sammenheng med anskaffelsesinstruks og transportinstruks, se miljøledelsessystem Qm+.	Stor	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Kjøretøyadm.	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.7	Optimalisere kjøreruter og knytte kjøringen til behov, og gjennomføre tjenestene fossilfritt eller utslippsfritt, eks i avfallsinnsamling og skystjenester.	Klimakur	Samme	Spesielt viktig for hjemmesykepleien og hjemmetjenesten, men også for øvrige virksomheter. Hjelp å få fra Klima Viken (anskaffelsesprosjekt). Sees i sammenheng med transportinstruks, se miljøledelsessystem Qm+.	Stor	Drift	Alle	Alle	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.8	Redusere reiser gjennom aktiv bruk av IKT-løsninger, og etterpørre slik bruk fra statlige myndigheter og samarbeidspartnere.	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med anskaffelsesinstruks og transportinstruks, se miljøledelsessystem Qm+.	Stor	Drift	Alle	Alle	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.9	Etterspørre nullutslipp- eller lavutslippsløsninger i kollektivtransport, samarbeid med fylkeskommunen som myndighet.	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med utvikling av maler for anbud, jfr. klimatiltak 5.3.1-3. Sees i sammenheng med anskaffelsesinstruks og transportinstruks, se miljøledelsessystem Qm+.	Stor	Drift	Alle	Alle	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.10	Utvikle og forbedre kollektivtilbudet, samarbeid med fylkeskommunen som myndighet.	Klimakur	Samme	Videreføre det gode samarbeidet med fylkeskommunen.	Stor	Drift	Strategi og utvikling	Miljøvern	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede		
5.3.11	Etterspørre utslippsfrie og lavutslippsløsninger i byggetjenester.	Klimakur	Samme	Med bakgrunn i utredning om utslippsfrie byggeplasser som er gjort i 2020. Sees i sammenheng med anskaffelsesinstruks og transportinstruks, se miljøledelsessystem Qm+.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.12-1	Etterspørre utslippsfrie og lavutslippsløsninger i driftstjenester og egen maskinpark.	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med utvikling av maler for anbud, jfr. klimatiltak 5.3.1-3. Sees i sammenheng med anskaffelsesinstruks og transportinstruks, se miljøledelsessystem Qm+.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.12-2	Etterspørre utslippsfrie og lavutslippsløsninger i driftstjenester og egen maskinpark.	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med utvikling av maler for anbud, jfr. klimatiltak 5.3.1-3. Sees i sammenheng med anskaffelsesinstruks og transportinstruks, se miljøledelsessystem Qm+.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	KTD	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.13	Kreve biodrivstoff i egen drift og i tjenester (kortsiktig tiltak).	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med utvikling av sjekklister/maler for anbud, jfr. klimatiltak 5.3.1-3. Sees i sammenheng med anskaffelsesinstruks og transportinstruks, se miljøledelsessystem Qm+.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom, KTD	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.14	Tilrettelegge lading på kommunale arealer.	Klimakur	Samme	Videreføre arbeidet som har pågått i flere år.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.15-1	Omlagging til klimavennlig mat i egen matservering.	Klimakur	Samme		Stor	Drift	Helse og livsmestring	Sentralkjøkken/ mottakskjøkken	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.15-2	Omlagging til klimavennlig mat i egen matservering.	Klimakur	Samme	I samarbeid med Jobberiet eller den som til en hver tid driver kantinedrift for kommunen	Stor	Drift	Økonomi og organisasjon	Kantine	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Tilskuddsmidler		
5.3.16	Kreve høy utsorteringsgrad og lav avfallsgenerering i egne bygg- og anleggsprosjekter.	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med utvikling av sjekklister/maler for anbud, jfr. klimatiltak 5.3.1-3. Sees i sammenheng med avfallshåndteringsinstruks, se miljøledelsessystem Qm+.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom, KTD	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.17	Etterspørre gjenbruksplast i artikler.	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med utvikling av sjekklister/maler for anbud, jfr. klimatiltak 5.3.1-3. Sees i sammenheng med avfallshåndteringsinstruks, se miljøledelsessystem Qm+.	Stor	Drift	Alle	Alle	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.18	Kreve utslippsfri midlertidig oppvarming og tørking på bygge- og anleggsplasser.	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med utvikling av sjekklister/maler for anbud, jfr. klimatiltak 5.3.1-3. Sees i sammenheng med energinstruks, se miljøledelsessystem Qm+.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.19	Etterspørre vurdering av byggets klimafotavtrykk i forprosjektfase, samt dokumentasjon av et livsløpsbasert klimagassregnskap for bygget når det står ferdig.	Eget	Samme	Videreføring fra handlingsplan 2018-2020. I samarbeid med innkjøp. Det presiseres at dette gjelder i en utredningsfase der tomtevalg vurderes, dvs. også før selve anbud for f.eks. arkitekt og byggetreprenør.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge	Ja	
5.3.20	Bruke tre i bærende konstruksjoner, når kommunen selv bygger. Med mindre annet behov eller vesentlige økonomiske konsekvenser kan dokumenteres.	Eget	Samme	Videreføring fra handlingsplan 2018-2020. I samarbeid med innkjøp.	Stor	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.21	Bruke lavkarbon-betong i byggeprosjekter, når kommunen selv bygger. Med mindre annet behov eller vesentlige økonomiske konsekvenser kan dokumenteres.	Eget	Samme	Videreføre fra handlingsplan 2018-2020. I samarbeid med innkjøp.	Stor	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.22	Bruke resirkulert armeringsstål i byggeprosjekter, når kommunen selv bygger. Med mindre annet behov eller vesentlige økonomiske konsekvenser kan dokumenteres.	Eget	Samme	Videreføre fra handlingsplan 2018-2020. I samarbeid med innkjøp.	Stor	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		
5.3.23	Tilrettelegge for vannbåren varmeløsning, når kommunen selv rehabiliterer eller bygger nytt.	Eget	Samme	Videreføre fra handlingsplan 2018-2020. I samarbeid med innkjøp.	Stor	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge		

5.4 Teknisk drift og eiendomsforvaltning

	5.3.24	Bruke den best tilgjengelige teknologien for å sikre fornybar energiforsyning, det være seg fra skogbasert bioenergi eller jordvarme eller andre fornybare energikilder, når kommunen selv har omfattende rehabiliteringer eller bygger nye bygg/anlegg.	Eget	Samme	Videreføre fra handlingsplan 2018-2020, noe omformulert. Kommunen skal fortsatt vurdere å bruke skogbasert bioenergi, men må også ha mulighet til å velge andre løsninger. I samarbeid med innkjøp.	Stor	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge			
	5.3.25	Vurdere bruk av lavkarbon-asfalt i aktuelle anbud.	Eget	Samme	Videreføre fra handlingsplan 2018-2020. I samarbeid med innkjøp.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge			
	5.3.26	Velge LED når veibelysning skal fornyes/utskiftes. Dersom annet velges skal dette være minst like energieffektive LED.	Klimakur	Samme	Videreføre fra handlingsplan 2018-2020. I samarbeid med innkjøp.	Stor	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge			
	5.3.27	Prioritere å bruke tre som utvendig og innvendig kledding, når kommunen selv bygger. Med mindre annet behov eller vesentlige økonomiske konsekvenser kan dokumenteres.	Eget	Samme	Videreføre fra handlingsplan 2018-2020. I samarbeid med innkjøp.	Stor	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge			
Aurskog-Høland kommune skal redusere klimagassutslippene knyttet til egne bygg, anlegg og annen infrastruktur															
	5.4.1	Tilrettelegge samlastingsentraler, for egne varer og i samarbeid med det private.	Klimakur	Kartlegge hvor og hvordan	I samarbeid med Stab økonomi/organisasjon, innkjøp	Stor	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	2022	klimatiltak	Kompetanse	Ja		
	5.4.2-1	Bruke EPC (Energy Performance Contracting, dvs. energisparekontrakt) som verktøy i eiendomsforvaltningen for å redusere energiforbruk.	Eget	Gjennomføre EPC-fase 1	Oppfølging av klimatiltak i perioden 2018-2020. Fase 0 i EPC-prosessen er gjennomført. Nå ligger det til rette for å gjennomføre. EPC er et verktøy for kommunen for å sikre et minimalt energiforbruk, i tråd med overordna klimamål.	Stor	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	2021	klimatiltak	Veilede			
	5.4.2-2	Bruke EPC (Energy Performance Contracting, dvs. energisparekontrakt) som verktøy i eiendomsforvaltningen for å redusere energiforbruk.	Eget	Gjennomføre EPC-fase 2	Forutsatt at analysen gjort i EPC-fase 1 gir grunnlag for det.	Stor	Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	2022	klimatiltak	Kompetanse			
	5.4.3	Følge opp kommunal profil på www.enova.no, der samtlige kommunale formålsbygg er definert, for søknader om tilskudd for finansiering av klimatiltak.	Eget	Samme	Oppfølging av klimatiltak i perioden 2018-2020. Sees i sammenheng med EPC.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse			
	5.4.4	Tilrettelegge muligheter for å teste utslippsfrie kjøretøy og maskiner i kommunene før innkjøp, eks tilrettelegge for kortere leieavtaler før innkjøp.	Klimakur	Samme	Bruk av tilbud som Klima Viken har (tidl. Klima Østfold)	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom, KTD	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse			
	5.4.5	Stille arealer til disposisjon for ladeinfrastruktur.	Klimakur	Samme	Her er det snakk om å spille på lag med næringslivet, og stille aktuell kommunal eiendom til disposisjon for etablering av ladestasjoner. Videreføre samarbeid fra tidligere vedrørende dette, gjeldende normalladestasjoner ved kommunale bygg. Etablering av hurtigladdestasjoner har hittil skjedd på privat grunn, men med hjelp og støtte fra kommunen har samarbeid om etablering kommet i gang og prosjekt blitt realisert på hhv. Løken, Bjørkelangen og Aursmoen.	Stor	Drift	Økonomi og organisasjon, Samfunnsfunksjoner og næring, Strategi og utvikling	Økonomi, næring, miljøvern	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede			
	5.4.6	Høy utsorteringsgrad i eget avfall.	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med utvikling av maler for anbud, jfr. klimatiltak 5.3.1-3. Sees i sammenheng med avfallshåndteringsinstruks, se miljøledelsessystem Qm+. Gjennbruk og sirkulærøkonomi er bærebjelken i kretsøpssamfunnet/lavutslippssamfunnet.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge			
	5.4.7	Fase ut bruk av HFK (hydrofluorkarboner) i egen drift og eiendom	Klimakur	Samme	På 1990-tallet akte utslippene av HFK drastisk, for så å reduseres mye fram til i dag. Det er fortsatt utslipp, og i dag er det lekkasjer fra kuldeanlegg, luftkondisjonering og varmepumper som er den desidert største kilden til utslipp av F-gasser.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge			
	5.4.8	Forvalte egen skog klimavennlig.	Klimakur	Samme	Videreføre tidligere god forvaltning, presisere.	Middels	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Skogbruk	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge			
	5.4.9	Organisere for gjennbruk i restaureringsprosesser og i daglig drift (samordning mellom ulike virksomheter, eksempelvis skolene, barnehagene og sykehjemmene)	Eget	Samme	Videreføring fra handlingsplan 2018-2020. Gjennbruk og sirkulærøkonomi er bærebjelken i kretsøpssamfunnet/lavutslippssamfunnet.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede	Ja		
	5.4.10	Organisere for gjennbruk for barnehagebarn og elever i kommunale virksomheter (eksempelvis leker, ski, sykler, klær)	Eget	Samme	Oppfølging av klimatiltak gjennomført i perioden 2018-2020. Gjennbruk og sirkulærøkonomi er bærebjelken i kretsøpssamfunnet/lavutslippssamfunnet. Skolen og barnehagene kan motivere foreldre/foresatte til å tilrettelegge for dette.	Stor	Drift	Oppvekst og utdanning	Skole, barnehage	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede	Ja		
	5.4.11	Vurdere bruk av enten passivhusstandard*, plusshusstandard** eller nullshusstandard*** ved nybygg og større rehabiliteringer av eksisterende bygg	Eget	Samme	Videreføring fra handlingsplan 2018-2020. Det er helseiktsmessig og ha konkrete miljømål i byggeprosjekter, det være seg rehabiliteringsprosjekter eller ved nybygginger. Sees i sammenheng med utvikling av maler for anbud, jfr. klimatiltak 5.3.1-3. Sees i sammenheng med energinstruks, se miljøledelsessystem Qm+.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede			

5.5 Kommunikasjon, utdanning og holdningskapende arbeid	Aurskog-Høland kommune skal legge til rette for det grønne skiftet ved å utdanne barn og unge, samt aktivt jobbe sammen med innbyggere, utdanningsinstitusjoner, forskning og næringsliv																				
	5.5.1	Støtteordninger for etablering av lading. Lokale tilskuddsordninger til konvertering fra fossil til fornybar energi.	Klimakur	Samme	To Klimakur-tiltaksbeskrivelser slått sammen i ett tiltak. Videreføre kommunalt miljø- og klimafond. Jfr. kommunalt fond fra 2010-2012 ble gjenopprettet i 2021	Stor	Investering	Strategi og utvikling	Miljøvern	2022	klimatiltak	Tilrettelegge									
	5.5.2	Øke fokus på matsvinn og klimavennlig kosthold i mat- og helsefaget.	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med tiltak 5.5.3, og den naturlige skolesekken (www.naturesekken.no) kan være et verktøy/til hjelp.	Stor	Drift	Oppvekst og utdanning	Skole	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse	Ja								
	5.5.3	Øke fokus på bærekraftig utvikling som tverrfaglig tema i skolen.	Eget	Samme	Det vises til læreplanen, og at det skal legges til rette for tverrfaglig tema bærekraftig utvikling for at elevene kan forstå grunnleggende sammenheng og utviklingsstrekki samfunnet, og hvordan de kan håndteres. Den naturlige skolesekken (www.naturesekken.no) kan være et verktøy/til hjelp.	Stor	Drift	Oppvekst og utdanning	Skole	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse	Ja								
	5.5.3	Drive langsiktig energiplanlegging sammen med nettselskap for å sikre koordinering og informasjonsflyt om planer for elektrifisering i kommunene.	Klimakur	Samme	Videreføre godt samarbeid	Stor	Drift	Strategi og utvikling	Overordna plan, miljøvern	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse									
	5.5.4	Pådriver for biogassproduksjon som eier av avfallselskap og pådriver overfor jordbruket.	Klimakur	Samme	Videreføre godt samarbeid med landbruksnæringen, arrangee stormøter og fagsamlinger	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	KTD, Landbruk	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede	Ja								
	5.5.5	Tidlig informasjon og koordinering med nettselskap om behov for nettilknytning.	Klimakur	Samme	Videreføre godt samarbeid	Middels	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Forvaltning, næring	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede									
	5.5.6	Rådgi innbyggere i etablering av ladeinfrastruktur, spesielt borettslag og sameier.	Klimakur	Samme	Videreføre informasjonsarbeid	Stor	Drift	Strategi og utvikling	Miljøvern	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede									
	5.5.7	Pådriver for mer fornybar energi til industrien.	Klimakur	Samme		Liten	Drift	Strategi og utvikling, Samfunnsfunksjoner og næring	Miljøvern, næring	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede									
	5.5.8	Bidra til kompetanseøkning i lokal handelstand om deleordninger og nye forretningsmodeller i handelen.	Klimakur	Samme	Videreføre godt samarbeid i og med Aurskog-Høland Utvikling	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Næring	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede									
5.5.9	Kurse driftsoperatører innen fornybar energi, energisparing, SD-anlegg, andre teknologiløsninger, osv.	Eget	Samme	Videreføring handlingsplan 2018-2020.	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Eiendom	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse										
5.5.10	Kurse ansatte innen miljøvennlige anskaffelser, i forbindelse med konkrete anskaffelser.	Eget	Samme	Videreføring handlingsplan 2018-2020.	Stor	Drift	Alle	Alle	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse										
5.6 Landbruk	Aurskog-Høland kommune skal samarbeide med landbruket om reduksjon i klimagassutslippene, tilpasning til et endret klima og løsninger for framtida																				
	5.6.1	Pådriver for ivaretagelse av og restaurering viktige naturtyper.	Eget	Kartlegge biologisk mangfold på Vålermåsan	Sees i sammenheng med bevaring og restaurering av karbonrike arealer/arealer med god karbonbinding. Med bakgrunn i miljøfaglig utredning fra perioden 2018-2020, og i sammenheng med revideringen av naturtypekartleggingen i Aurskog-Høland	Stor	Investering	Strategi og utvikling, Samfunnsfunksjoner og næring	Miljøvern, landbruk	2021	Klimatiltak	Kompetanse	Ja								
	5.6.2	Bruke støtteordningene kommunen forvalter på landbruksområdet målrettet for å redusere utslipp, som myndighet.	Klimakur	Samme	Videreføre god forvaltning, presisere	Middels	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Landbruk	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede									
	5.6.3	Pådriver for økt kunnskap og erfaringsutveksling om klimatiltak i jordbruket og klimahensyn i offentlige anskaffelser gjennom for eksempel kurstilbud, nettverksarbeid, undervisningsopplegg.	Klimakur	Samme	Sees i sammenheng med videreutvikling av maler for anbud (klimatiltak 5.3.1-3), og anskaffelsesstrategi (i Qm+).	Middels	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring, økonomi og organisasjon	Landbruk, innkjøp	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede									
	5.6.4	Pådriver for økt innsamling og utsortering av landbruksplast.	Klimakur	Samme	Videreføre god forvaltning, samarbeid med Norsk landbruksrådgiving og landbruksorganisasjoner.	Middels	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Landbruk	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Veilede	Ja								
	5.6.5	Stans i nydyking av myr, se sektor Skog og annen arealbruk — arealbruksendringer.	Klimakur	Samme	Videreføre god forvaltning, presisere. Bruk av Miljødirektoratets beregningsverktøy for å vise konsekvensene av arealbruksendringer vil bevisstgjøre. Se klimatiltak 5.2.21.	Middels	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Landbruk	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge									
	5.6.6	Det skal ikke gis ny eller utvidet konsesjon for uttak av torv (torvindustri)	Eget	Samme	Videreføre god forvaltning, presisere	Stor	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Landbruk	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Pålegge									
	5.6.7	Pådriver gjennom for eks. kursing for klimaoptimal skjøtsel, spesielt overfor de mange små skogeierne.	Klimakur	Samme	Videreføre godt utviklingsarbeid gjennom flere år. Samarbeid med bl.a. Norsk landbruksrådgiving og andre. Klimasmart landbruk (www.klimasmartlandbruk.no).	Middels	Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Landbruk	Løpende	Retningslinjer klimaarbeid	Kompetanse									
5.7. Klimatilpasning	Aurskog-Høland kommune skal være forberedt på å kunne håndtere uforutsette og uønskede hendelser som følger av forventede klimaendringer de neste 100 årene																				
	5.7.1	Utarbeide en kommunal klimaprofil, som viser ulike framtidsscenarier	Eget	Samme	Med bakgrunn i fylkets klimaprofil og utredning som er gjort i perioden 2018-2020.		Investering	Samfunnsfunksjoner og næring	Beredskap	2021	Klimatiltak	Kompetanse	Ja								
	5.7.2	Implementere hensyn til et endret klima i planleggingen, det være seg kommuneplan, kommunedelplaner, reguleringsplaner og utbyggingsavtaler, etc.	Eget	Samme	Med bakgrunn i kommunal klimaprofil.		Drift	Samfunnsfunksjoner og næring	Forvaltning	2022	Klimatiltak	Pålegge									

